

Paternitate ad producendum; idèo Filius, & Spiritus Sanctus non producunt rationem ullam Verbi; & codè modo decreta esse in omnibus tribus personis aquè primò, solum autem Patrem, & Filium producere in Spiritu Sancto eorum decretorum terminacionem liberam, adhuc postquam Spiritus Sanctus habet ea decreta, i.eoque semper esse vertu quod ex scientia, & decretis liberis procedat Verbi, & Spiritus Sanctus non quod essentialem, sed quoad terminacionem liberam. Sed quavis in ha-
fēcunda a se pofitione cocedatur, quod in prima omniò immittere negabatur, scientiam liberam, & decreta aquè primò, & imme-
diata est in Filiis, & Spiritu Sancto, & in Patre; adhuc tamen alia
continet falsa; primo enim falso est, ulli scientiam in divinis
esse secundum quantum actualis intellectus, & potius dictum est dis-
p. de anima q. 3. neque in creatione in divinis est actio pro-
ductiva, & de generis actionis, sed potius de genere qualitatis,
vel illi correspondens, & in divinis presertim est actus essentialis,
non notionalis; Tum quia si est secunda, non est major ratio,
cur sit secunda in Patre ratione paternitatis, quam in ratione
filiationis, & Spiritu Sancto ratione spirationis passione, cum
concedatur, ele aquè primò, & immediate in omnibus tribus
personis; Tum quia si est secunda, male ponitur productiva
aliecu terminacionis, & seu partialis rationis Verbi, quia talis
terminatio nihil rea superadit actu ab soluto divining intel-
lections ex parte intellectus, & actu voluntatis ex parte volita-
tis nec explicari potest; quid sit ita partialis ratio Verbi, quo-
ritur? Ut verbum contingens, & quod potuit non esse; unde hic
redunt omnes difficultates, quae obici solent contra ponentes,
volitione in Dei liberam, ut sic, ad te reale mente actu
absoluto, & necessario divina voluntatis. Quare, cum nulla sit ra-
tio, vel urgens auctoritas ad hanc novitatem afferendam,
praest dicens cum communī, & divina decreta, & scientiam
liberam in ipsius fundatum, nedum aquè primò, & immediate
esse in tribus, sed etiam immediate a tribus egredi, ut tran-
seunt super creaturem; adhuc tamen Filium, & Spiritum Sanctum
non à seipso decernere res futuras, neque à seipso illas
scire, sed Filium à Patre, & Spiritum Sanctum ab utroq; quod
in nihil aliud importat, quam Filium, & Spiritum Sanctum
per eorum processiones voluntatem accepisse a Patre, ac ipsam
volitionem, que postquam in omnibus personis necessariò
existit terminata ad primum obiectum, ex confesso omnium
immediate terminacionem liberam ad hoc, vel illud obiectum
secularium, & idem de scientia liberta dicendum; quare cum
decreta, & scientia visionis non actu terminata intelligantur
ad creaturem actualis, nisi post processioneum utriusque divine
personæ, nec Verbum per scientiam visionis, ut sic, nec Spir-
itus Sanctus per amorem liberum, & efficacem creature actu-
alis processore potest.

ARTICULUS SEPTIMUS.

Adversantibus occurrit argumentis.

114 Alter ergo respondet ad argumentum principale Zuniga loc. cit. & primo negat, scientiam visionis; & amore creaturatum existentium habere omnino esse contingens, quia licet Deus carere potuerit determinata scientia visionis mundi futuri, tamen carere potuit alterata scientia, aut libera voluntate mundi futuri, vel negationis ejusdem mundi futuri; Deinde concepit, Verbum, & Spiritum Sanctum esse liberos secundum quid, nempe quod respectum illius, quem dicunt ad creaturas existentes; Neutra tamen soluto factisisti, non quidem prima, quia divina processio, nam Verbi, quam Spiritus Sancti sunt maximè necessaria; ergo ab intrinseco sunt determinatae ad certum modo procedendis prorsus invariabiliter; ergo nequeant procedere ex illa scientia; & amore creaturatum actuallum cum ea indifferenter ad oppositum; tunc quia hęc propositio disjunctiva, mundus erit, vel non erit, non est contingens, sed necessaria, quia ex unum aut alterū erit sub disjunctione, cùm inter contradicitoria mediū dari nequeat; ergo si Verbi, & Spiritus Sanctus procedunt ex alterata scientia, aut libera voluntate mundi futuri, vel negationis ejusdem, hoc nō est defendere, quod Verbum procedat ex scientia carentibus, sed necessariis; At neque etiam factisisti secundum solutio, quia si aliquip respicimus Verbi, & Spiritus Sanctus ad creaturas, his nequit esse nisi rationis, qui ei adveniat ex mera terminatione ad creaturas existentes; so ipso quod futuritionem à divinis decrevis accepimus, unde etiam tamen ex hoc capite liberi dicerentur secundum quid, minima deduci debet, quod ex illa scientia visionis, aut amore creaturatum liberum producunt secundum eam substantia, quia cum hac sit maxime necessaria, nequit tāquā sūi principiū falsum in illis intelligibili agnoscere ens mere contingens.

115 Respondeat tandem alii Recentiores, quod quāvis non sit absolute necessaria sc̄i à Deo res futuræ, easque divino Verbo dici, ac representari, hoc tamē est omnino nec essarii ex suppositione, quid res sint futurae, quod quāvis negari non potest, & idēo quāvis non absoluta, tamen ex suppositione procedere per se debet Verbum ex scientia visionis futurorum. Sed Contra, quia licet cognitio futurorum sit necessaria, ex suppositione, quod ea sint futura, cum hoc tamen fiat, quod sit similitudine secundum substantiam, ex Verbum producitur; & natura ordine secundum substantiū consequentiam praesupponere; pro quo citatur etiam Anselmus in Monolog. c. 28. & 30. Nec valet, ait Artilaga, communis tesponio Suarez, & aliorum, August, explicationum de scientia habituali Patris, & radicali in ordine ad futura, & actuali solūm ac formalis in ordine ad possibilis, adeo quod solūm docere volerit, Verbum procedere per eam scientiam, que est de futuris, non tam quatenus fertur ad futura. Nam Adversarii æquè bene dicere poterunt, Aug. solūm locutum de scientia, qua materialiter est de possibilibus non de ea formaliter; Quod si hęc explicatio est violentia, ut vere est, quia Aug. adit, *alioguia non futurum ad eum Verbum*, quod denotat processione formalem ex ea scientia, qua talis est; ita etiam pro creaturis futuris erit violentia Aug. eodem modo sine distinctione. Omnia comprehendit, & eodem modo debent aliorum Patrum loca urgiti. Tūn quia in Concil. Flor. definitio est, Patrem dedit Filio per suam processioneum, quæcumque habet, sola paternitate excepta; & habet Filius notitiam omnium, & possibilium, & actualium, & quidem actualem, & formalem omnium; ergo eam, ut talen formulari accipit à Patre. Tūn quia polt figurum processio Verbi nihil amplius Verbo communicatur à Patre; quare si in primo signo non communicatur ei à Patre scientia terminata ad creaturam actualē, cū in ullo alio ei communicaret, eam sic terminatam ad creaturas habetur a se quod est contra Conc. cit. & contrā id, quod dixit. Matt. 11. *Omnia misericordia patet à Patre meo.*

Refo. de mente Anselmi fati constare ex dictis num. 83. 117 quod est manifeste pro nobis, nam c. 30. loquens de creaturis existentibus ait, *sive igitur ille cogitetur nulla diuis existente esse, sive aliis existentibus necesse est, Verbum illius coeterum illi esse cum ipso;* Sed nec etiam Aug. mens est, quod Verbum dividum procedat ex omnim scientia actuali, sed habituali, quia est memoria, seu intellectus secundus Dei Patris, & ita exponit Doctor, d. i. qu. 1. figura li. 1. dicens item illud August. 15. de Trin. 14. exponatur de his omnibus, supple virtualiter, quia de essentia, quia est virtualiter omnia illa, & cum intellectu constituit memoriam secundum ex Verbum producitur; & ra-

clicit, & abolute contingens, & quod abolute potuerit non
esse in Deo, quod transitum super tale objectum, quod potuit
non esse; ergo V erbum, quod est simpliciter, & abolute necessari-
arium, praexigere requirat ut si processione, que est in eodem
elevatissimis graducognitione simpliciter abolute contingens
em, quamvis secundum quid necessariam, & ex suppositione,
hoc est, quod directe probat argumentum nostrum. Confir-
matur, quia plane omnino irrationaliter videatur alterius, ad Ver-
productionem, quod aboluta necessitate existit, nec alter
oportet finge illi, quam de facto sit, per se concurreat, & neces-
itate praexigere illam scientiam, quia simpliciter, & abolute
potuit non esse; & que si non fuerit, haberetur idem omni-
bus Verbis, & cum eadem probris perfectione, cum qua
enixit, quia, ut super dictum est, scientia visionis, ut
cum nullam realem acque intrinsecum perfectionem Deo addit,
tunc nec alius divina voluntatis liber ad extraheris per quem fu-
tur; quare sicut actus ille liber posterior est divinis processio-
nibus, quia est communis tribus personis, sicut omnes actio-
es ad extraheris, quia scientia visionis posterior est eiis cum sit
posterior ipso aucto liberto; Alio quequaque rationes non parui mo-
menta pro nostra opinione attinuntur a Scotio 2. d. 1. q. 1. que
ideri possunt ab evasionibus Adversariorum propagatae pa-
m apud nostros Scotistas, Fabrum, Radam, Vulpium, Sghem-
brius, & alios; sed nobis sit, das prodiximus ceteris efficaciores,
ut impugnatione omnium modorum, quibus, conati sunt
adversari eas dissolubiles, & labefactare; etenim in illis dubius
siquidcliter continentur alii, que solent adduci, & in una, vel al-
teria ex illis fundamenter habet, adeo quod diei possunt duo axes
vobis innotescere, & voluntur tota haec gravissima controver-
sia.

Quæst. I. An relationes personales sint formaliter, &c. Art. VII.

Ita est, quia Aug. ubique docet, Verbum, tam divinum, quam nostrum gigni a memoriis, & non ab intelligentia, quia quidem memoria apud eundem Aug. aliud non est, quam intellectus, ut est actus primus, quemadmodum intelligentia est intellectus, ut est actus secundus; ergo ex mente Aug. Verbum non gignatur ab intellectu, ut actu secundo, sed ab intellectu, ut actu primo, in quo actu configuratur per essentiam sibi intimam praesentem in ratione obiecti intelligibilis, ut ex professo declarat avimus dispat. 6. de anima quest. 3. Hinc consequenter, quanto sit, non esse minus in Verbo Dei, quam in scientia Dei, intelligi debet primo de scientia habituali, seu de memoria secunda, quam Pater Verbo communica, perfecte, & adequate, aliquo non foter adequarem Verbum; unde neque dicit Aug. ut referri solet, Verbum esse de his omnibus, que sunt in scientia Patris, sed ait, que est de his omnibus, que sunt in seipso, ut per hoc innueret, Verbum nasci propriete de memoria secunda Patris, & intelligentia in actu primo, non autem in actu secundo. Adhuc tamen hoc totum potest quoque ac debet intelligi de scientia actuali ex consequenti, sed juxta modum, & ordinem, quo talis scientia ad sua objecta terminatur, quare cum pro primo signo processions Verbi, ibi in toto primo ordine nature, in quo divina productiones compleuntur, non terminetur ad creaturam actualiem, quia non ad hanc intellegitur habere rationem futuri ex divinis decreti, quae non adhuc extant, ita pariter neque tunc communicatur Verbo, tanquam pro illo signo terminata ad illam; Et quia in posteriori signo naturae tandem illa scientia ad creaturam actualiem terminatur, potius decretis divina voluntatis, & completo toto ordine processorum ad intr., optimè dicatur a Patre communicata Fili velut in radice, & ad prius eadem notitia, tanquam pro illo posteriori signo terminata, vel potius terminanda ad creaturam actualiem; Itaque Pater communicas Verbo in primo originis signo memoriam secundam, & consequenter essentiam, in qua virtualiter continentur creature, consequenter da ei vnam producenti creaturas in actu intelligibili, & cognoscibili, scilicet simplicis intelligentia, quam visionis, & sic dicunt produce Verbum sibi per omnia aquale, tam in scientia habituali, quam actuali; Et gratis concedo, hanc solutionem aquae bene satisfacere Aug. pro cognitionis possibilium ac futurorum, atque ideo non fatus consequenter adduci contra nos a Suarez, & alios nobiscum convenientibus, quod Verbum non oritur ex scientia visionis; & consequentiis loqui afferentes, Verbum produci ex scientia possibilium, & futurorum, quam illud primum affirmantium, & hoc secundum negationem rationes probantes, non produci ex notitia futurorum probamus etiam, non producere notitia possibilium; & solutiones, que dantur objectionibus pro Verbi productione ex scientia futurorum, satisfaciunt partitis objectionibus, que sunt pro productione ex notitia possibilium, ut patet in explicatione huius auctoritatum, & adhuc confitentes solutiones rationes.

Neque haec sunt nullae, sed sunt, & sunt inveniuntur, & sunt inveniuntur in scientiam aliquam divinam, esse scientiam propter suam infinitatem ad producendum Verbum substantiale, etiam idem debemus dicere, nisi aliunde aliquid obferat, ut vere non obstat de scientia libera, cum habeat fit infinitate etiam perfecta. Confirmata, quia perfectus est Verbum, quod dicit omnis, que sunt in scientia loquentis, quam quod dicit patet; ergo cum in scientia loquentis sine eriam futura libera, perfectus Verbum erit, quod illa dixerit, & consequenter ex eorum scientia processerit, quam quod non dixerit. Respondeo ex dictis nro. 10. in nostra sententia nulla scientiam esse facultandam, sive fit infinita, five finita, sed Verbum produci ex memoria secunda, tanquam principio quo, & per actum dicendit, tanquam per actum productivum, non autem per actum intelligendi; Deinde si cum Thomistis concedemus, scientiam esse facultandam Verbi, adhuc negandum est, Tamen libenter, ut sic, est infinite perfectionis formaliter, ut constat ex nro. 10. quando enim possibilia de statu possibiliterat per liberum Dei decretum transfeun ad statum futuritionis, sicut ex hoc transfus, & decreto, nulla per fecito intinsecit Deo additur, ita neque ex scientia visionis in tali decreto fundata, sed folium procedens illa infinita perfectio divina cognitionis, quam habet, ut tendit in essentiam, intelligitur, quam extendit per formam extrinsecam denominationem ad futura, Ad Confirmatum, verum est alius, si unumquodque illorum objectorum, quod est in scientia loquentis assert proprie, & peculiarem perfectionem, quod falsum est in proposito, quia objecta facultaria, & creatura nullam superaddunt perfectionem intensivam divina essentia, in qua contingunt eminenter secundum omnem suam perfectionem; Deinde in consequence quoque falsum est, quod futura libera sint in scientia Patris loquentis, quia apte productionem Verbi nondum creatura intelligentiae habere rationem futuri.

Tertio arguant ex ratione cognitionis comprehensivenam Verbum divinum procedit ex cognitione comprehensiva Dei ad cognitionem comprehendensam Dei non solum est necessarium, cognoscere creaturas possibilis, sed etiam existentes, & futuras, alias non cognoscere Deus omnibus modis, quibus cognoscibilis est, ergo Verbum procedit etiam ex cognitione illarum. Tum 2. quia Verbum ex vi signi processionalis habet representare etiam creaturas existentes, aliquo non adaequaret Verbum suo principio, & aliquid minus esset in Verbo Dei, quam in scientia, contra Aug. cit. ergo, &c. Tum 3. quia perfectio est divina scientia, & possibilium simil, & futurorum, quam ut possibilium tantum, ergo non ex hactentum, sed & ex illa quoque procedere debet. Tum 4. quia intelligere omne verum, five sit necessarium, five contingens, convenit divino intellectui ex sua essentia ratione, cum sit perfectio simpliciter; ergo convenit illi prius natura, quia intelligentiar procedere divina perficie, cum essentia fuit natura priora personalibus. Tum tandem, quia

118 Neque hoc expositio ullam prorsus violentiam inferit intentioni, & verbis Aug. cum enim inquit, Verbum nasci de omnibus, que sunt in Patre, etiam de scientia actuali futurorum, & possibilium, id debet intelligi eodem modo, quo sunt in Pate; omnia enim, que habet Filius, sunt scientiam possibilium, quam futurorum, habet a Patre, & per illas tendit in objecta possibilia, & futura, scilicet ipse Pater; Pater autem per actum divini intellectus hoc ordine tendit; primo quidem in divinam essentiam cum suis perfectionibus, ut in objectum primatum, deinde in posteriori signo in creaturas possibilis, & quidem necessario, pro necessitate consequenti plenitudinem sive divisionem cognitionis, & tandem in ultimo signo contingenter tendit in creaturas actuales; hoc (inquam) totum, & eodem modo, & eodem prius ordine Pater communicat Filio, communicat (inquam) scientiam juxta modum, & ordinem, quo illa ad sua objecta terminatur; & cum huc non intelligatur terminata ad creaturas possibilis, & actuales, nisi post divinatum personatum productionem, communicatur Filio, ut terminata est prius illo signo; Hinc patet ad primam probacionem, quod quicquid habet actu Filius, habet utique per suam proportionem a Patre, sed eodem prorsus modo, & ordine, quo sunt in Patre, in Patre autem scientia non terminatur ad creaturas factem actuales, nisi in posteriori nature, signo, complexis divinis productionibus; unde quamvis recipiat omnes divinas perfections a Patre actualiter per suam proportionem, non tamen cum actuali terminatione ad creaturas pro eo signo, sed tantum post confirmationem divinatum productionem, quem admodum explicatum est n. 111. & omnes faceti tenentur de potentia creandi, ac dominandi; & hoc sufficit ut omnia, que habet Filius, a Patre accepte dicatur, quatenus per suam processionem habet ab illo actum primum, & virtutem ad omnia, quia inde formaliter in actu secundo nata sunt repraesentatio-
ri, per quod etiam patet ad alteram probacionem.

Secundò Arriaga arguit ratione, quia si semel conceditur

472 Disputatio Septima de Trinitate. 121
 fuit cognoscibile pro eo signo ac etiam ultius ex perfectio-
 nis sua apta fit extendendi ad alia; quae cum se se offerent cognoscibilis
 in posterioribus signis, & minime opus esset, quod simul,
 & sensu attingat in eodem signo, quae sub ipsa cadere possunt,
 sed tamen pro eo signo, quo fuerint intelligibilis; complexio
 autem de actuali esse creature non est vera pro illo signo natu-
 ra, quo procedunt personae, quae tunc non adhuc extate in-
 telliguntur divinae decretorum, que sunt a tribus, a quibus futura
 contingentia sumunt determinata veritatem, tam absoluta,
 quam conditionata; ut suppono ex dis. 3, q. 3. & 4. & ideo ad
 comprehensionem essentia pro eo signo, in quo Pater produ-
 cit Verbum opus non est, quod cognoscatur divina decreta
 creatura, ex illis futura, sed solum, ut possibilia.

122 Ad 2. negatur consequentia, nam ut constat ex n. 109, aliud
 est, Verbi ex vi sua processione esse expressum futurorum, &
 habete vel representant futura in eo signo, quo erunt intelli-
 gibilius sub ratione futuri, aliud vero, quod procedat auctu
 exprimens, & representans futura in eo ipso signo, in quo pro-
 edicit a Patre; primum quidem verum est, nam ex vi sua pro-
 cessione accipit intellectum, & cognitionem infinitam, que
 ex vi sua infinite perfectione in eo habet representandi quodcumque
 intelligibili, tam necessariam, quam contingens, unde
 eo ipso, quod res sunt futurae ex vi decretorum statim per eam
 cognitionem actualiter representantur propriè, & per Verbi
 appropriate, non quidem per aliquam novam, & contingente
 perfectionem inctissecfibi addiccam, sed solum per extrin-
 secam terminacionem ex infinita plenitudine virtutis sue re-
 presentativae, & in hoc inquit tantum primo sensu verum est.
 Verbum esse etiam futuron representativu, non in factis;
 ex quo tamen non sequitur, quod debet procedere ex scientia
 visionis, & quod ex vi sua processione apponat in Parte cognitio-
 ne actu ad futura terminata, Ad 3, in divina scientia distin-
 guenda est vi representatione creaturam ab ipsi actuali re-
 presentatione, & quid vi representanti, seu aptitudinali re-
 presentatio importat cognoscere, & inctissecfie perfectionem in co-
 gnitione divina, & in hoc sensu verum est, quod si cognitio ex-
 pressa possibilium, & futurorum tantum; at actualis representa-
 ratio earum nullam perfectionem importat, sed sola ter-
 minacionem extrinsecam ad possibilium, & futura ex plenitudi-
 ne sua perfectionis reditante, & in hoc sensu falsum est, quod
 cognitio possibilium, & futurorum simili sit perfectio, quia tunc
 futurorum tantum, quia in sua creatura est futura, ino neque
 possibilis adhuc divina cognitio est, & est per perfecta intensiva;
 scit modo est, cum nulla perfectionem accipit exactius te-
 dentia in creaturas ex dictis 103, 1. 4. contra, ex dictis sub eodem
 non quidem intelligere quodcumque intelligibile ad extra, & nec necessariam, sed contingens, ut perfecio simpliciter
 id est pro ea signo, quod omnem terminacionem, sed juxta
 modum, & ordinem, quo talia objecta inter se ordinantur; &
 cum dicebatur, essentialia in divinis esse natura priora notio-
 nibus, explicit Doctor quol. 1. art. 2. id est intelligentem
 de essentialibus absolute inspicere, non autem cum respectu ad
 extra. Ad ult. negatur consequentia, quia licet per locum in-
 trinsecum, ablatis divinis processiobus, non tolleretur scien-
 tia comprehensiva omnis veri per consequentiam formalem,
 tolleretur tamen per locum a concomitantibus, & per conse-
 quentiam materialem rationis realis identitatis tali scientia
 divinis relationibus, ut dictum est, n. 88.

123 Quarto urgent alii, salte debet Verbi procedere ex cogni-
 tione possibilium, scilicet simplicis intelligentia, idque p-
 fertim nititur probare Suarez c. 6. n. 19. evertendo precipuum
 nostrae sententiae fundamentum, quod erat, majorum esse nec-
 cessitatem Dei in statu actualitatibus, & existentias, quam creatura
 in statu essentiae, & possibilium, & quod ratione tanta necessi-
 tatis adeo sit independens Deus a creatura, ut adhuc laborat
 Smisng, dis. 3. q. 3. ut hunc argumentum Suarez respondat,
 nititur ostendere, hanc negationem pendere à Deo, ut à
 termino reficiatur, & ut convenientem creaturae includere dependentiam
 à Deo, & in tali possibilitate pendere à Deo, sit à poten-
 tia Dei, tanquam termino respectus non mutu.

Verum difficile in primis ostendere, quomodo haec para-
 negatio non repugnat esse, que ut absole uli differimur
 communis est Deo, & creatura, includat dependentiam
 ad alios, tunc quia Suarez urget in argumento, creaturam ex se, &
 non ab alio sibi vindicate non repugnat, ut scilicet suum
 etiam concedit Smisng, tract. 3. de Deo uno disp. 7. quest. 3.
 numero 45. & 46. ergo ex vi praesertim hujus negationis non
 includit creatura Logice possibilis dependentiam ab alio;

tas potentia divina, & idearum, cum non possit esse minor
 necessitas denominationis, quam sit necessitas forma denomi-
 nationis, ut sic; si concipiatur secundo modo, tanta amplitudine
 est necessitas creature possibilis, quanta Dei, ut sic,
 nam talem non repugnantiam secundum communem opinio-
 nem videntur sibi creatura ex se, & omnino independentem ab
 alio; ergo in hac sua negatione tanta necessitas est creature,
 siue Verbum in suo esse actuali, nam necessitas Dei non est alia,
 quam necessitas independentem; ergo est, quod necessitas
 utriusque, neque hoc est inconveniens, ait Suarez, quia non
 est equalitas in re positiva, sed in negatione quadam. Quod
 etiam confitimus potest; nam juxta hanc secundam explicationem,
 que communior est, rem esse possibilem idem est,
 quod non implicite contradictionem, una autem negatio
 contradictionis non est major, quam alia; ergo quod pos-
 sibilitatem creaturae adequate necessitatem Dei. Preterea etiam
 augeri potest difficultas, & nosrum precipuum fundamen-
 tum labefaciari ex nostris principiis, hoc enim sinebatur ex
 infinita perfectione, & necessitate divinarum personarum
 & processiionum eorum; at questione precedenti
 conclusum est, relationes divinas, que important divine
 processiones, & per quas persona in divisum formulariter con-
 tinuantur, formaliter insperatas non esse perfections simpliciter
 nec finitas, aut infinitas, nec formaliter necesse esse secun-
 dum rationem formalem relationis; &c.

Rsp. concedendo posibilitatem creaturae utroque mo-
 do explicari posse, nam posibilitas eius logica, & intrinsec
 explicari per illam non repugnat, ad eum, posibilitas vero
 obiectiva, & extrinsec explicari per denominationem à po-
 tentia Dei, à quodicitur possibilis produci; unde etiam prima
 possibilis dicitur absoluta, quia eam creatura intelligitur ha-
 bere ex, & prefigendio à divina omnipotencia, altera vero
 dicitur respectiva, quia eam praeceps obtinet per comparatio-
 nem ad eam; & per dependentiam ab illa, ut ex instituto di-
 mus dis. 8. Met. quest. 1. art. 3. Negatur tamen minor,
 quod in utroque hujus posibilitatis modo sit equalis necessi-
 tatis cum Deo; & ad probationem minoris quod primaria par-
 tem, quod non potest esse minor, necessitas denominationis
 passiva, quam sit necessitas forme denominantis, si accipiatur
 forma denominans, ut sic reduplicative, concedo, quia tunc
 sumitur absolute perfectio divinae omnipotenciae, ut sit sub
 relatione ad creaturam possibilem, & correlativa quod esse
 relativum sicut in vicem conexa in eodem necessitatis gradu;
 scit modo est, cum nulla perfectionem accipit exactius te-
 dentia in creaturas ex dictis 103, 1. 4. contra, ex dictis sub eodem
 non quidem intelligere quodcumque intelligibile ad extra, & nec necessariam, sed contingens, ut perfec-
 tio simpliciter, id est per se, & alii Recentiores ibi citati, addidimis;
 num. 36. quod licet ex seipsum, & intrinsec eam habeat pos-
 sibilitatem in genere cause formalium, extrinsec tamen, &
 principiatis implicata, eam in hinc sequuntur contradictionis, & idem
 quod in tom. non implicite contradictionem, negatione ex-
 plicatur, negatio tamen non est, quia est obiectum divina omni-
 potentie, que obiectum possibilium respicit, quod etiam tenet
 Vasp. disp. 104. c. 5. & alii Recentiores ibi citati, addidimis;
 num. 36. quod licet ex seipsum, & intrinsec eam habeat pos-
 sibilitatem in genere cause formalium, quod ad creaturas possibilium,
 ergo inane est fundatum, ut ex talis ordine desumptum inter
 obiectum primarium, & secundarium; probatur antecedens,
 quia licet essentia sit primarium obiectum, & ratio cognoscendi
 de creatura, tamen proper connectionem unico simplici in-
 tuitu cognoscuntur essentia, & creatura in ipsa, neque negan-
 tur eis talis connectionis necessitatem inter essentiam, & creaturas pos-
 sibilium, quia certi est, non esse contingentes, qualis est inter ipsam
 & creaturas futuras; & quamvis talis necessitas oriatur negatione
 ex habitudine reali transcendentis, quam dicit essentia
 sine falsitate alteri nequit; quare sicut divina voluntas in tem-
 pore ad extra res produceat in esse simpliciter, & actuali, ut sunt
 supra natura producibilis cum seculis, vel illis predictis,
 que ex suis rationibus formalibus convenienter, ita intel-
 lassis divinus ab eterno res producit in eis cognito cum possi-
 bilitate annexa, ut pertinet natura rerum; atque ideo falsum
 est, esse possibile creaturam, quod dici solet esse essentia,
 esse omnino independentem Deo, ac proinde equalis necessi-
 tatis cum eo, ut contendebat Suarez, & sic etiam discutere de-
 beremus, si possibiliter logicam per puram negationem
 implicatio explicare, ut explicat Smisng, dicendo,
 quod res possibilis tales negationem haberet ex seipso forma-
 liter, ac simpliciter divini intellectus, quippe qui tanto sim-
 plio & perfectior est, quanto ex vi unius formalium actus
 & ratios sua entitate, & tendentia simili attingit causam,
 omnemque effectum ex ea possibilis; ergo nullum valet inflans
 nature assignari, in quo actus divini intellectus sit terminatus
 ad essentiam, & non ad res possibilis extra illam. Tum tan-
 dum quia si Pater ante Verbi productionem creaturas non co-
 gnoscit, ergo in Pater multiplicatur actus cognoscendi, nam ante Verbi produc-
 tionem uno actu cognoscit esse essentiam, & post personatum
 productionem alio actu cognoscit creaturas.

Quæst. II. Ex Quorum cognitione Verbum, &c. Art. VII.

124

Tum quia non videtur, quomodo creatura ex vi praesertim istius
 negationis possit sibi vindicare respectum dependentem essentiae
 & eminentiam continentiam omnium rerum quod entitatem,
 & intelligibilitatem. Dices, hoc sufficere, ut creature dicantur
 possibilis Logica, & non repugnantes. Negatur, quia esse rei
 viruale, & radicale in causa, non est aliquid esse formale, &
 proprium effectus, sed est ies ipsius causa effectum producere
 valentis, ut patet de esse calor in Sole; in presenti autem sermo
 est de esse creature proprio, a formaliter distincto ab esse ea-
 se, quod primo accepte dicimus ab actu divini intellectus se-
 cundum quid, & intentionalem, & postea ab actu efficaci divi-
 na voluntatis simpliciter, & realiter, cum extra producatur; de
 quo esse possibilis creaturam tradatur disp. 8. cit. ex instituto
 quest. 1. art. 3. & inde solvi possunt aliae difficultates, que hic
 moveri possent. Ad ultimum confirmationem principialis ar-
 gumenti dico, non tantum illud, quod est formaliter infinitum
 & neccesis est, vendicare sibi proprietatem in natura refutat
 estis finiti, & contingens, verum etiam omne illud, quod cum
 tali infinito realiter identificatur; personae autem divinas ac eam
 ratione processiones, esti de formali, & quod esse relativum non
 dicant perfectionem simpliciter, nec maliter infinitam, sunt
 tamen infinita realiter, ac entitativè ratione quoque eiusdem
 etiam essentia divina, & consequenter ratione quoque eiusdem
 identitatis vendicant sibi prioritatem naturalem ad eum finiti-
 um, & contingens in quocunque esse, five reali, & simpliciter
 num. 33. non repugnantiam Logicam importare possibiliter
 quandam possivitatem, & non negativam tantum, ut ibi contrari
 Smisng, demonstramus, & explicari debet per connexionem
 extremorum possitivum, qualis conditionalem, ita quod si ex-
 steret talis connexionis in rectum natura, nulla inde sequen-
 tur contradictiones, adeo quod hominem esse logicè possi-
 bilitatem aliud est, quam quod si existeret connexionis animalis
 cum rationali, non visu animali robustus, & validus certus, ac im-
 mediatus impetrat, & concutus precipuum nostra sententie
 fundamentum, a nullo tamen ex nostris adducitur, quem vi-
 derim, uno certe Smisng. loc. cit.

Quintus tentavit ultius Suarez evertere quoque alterū no-
 strę sententię fundamentum deductum n. 99. ex ordine pri-
 maria, & secundaria obiecti in cognoscere, & ita arguit cap. 6. n. 10.
 non est assignabile aliquid infinita natura, in quo illa cognitio
 prius terminatur ad essentiam, quam ad creaturas possibilium,
 ergo inane est fundatum, ex talis ordine desumptum inter
 obiectum primarium, & secundarium; probatur antecedens,
 quia licet essentia sit primarium obiectum, & ratio cognoscendi
 de creatura, tamen proper connectionem unico simplici in-
 tuitu cognoscuntur essentia, & creatura in ipsa, neque negan-
 tur eis talis connectionis necessitatem inter essentiam, & creaturas pos-
 sibilium, quia certi est, non esse contingentes, qualis est inter ipsam
 & creaturas futuras; & quamvis talis necessitas oriatur negatione
 ex habitudine reali transcendentis, quam dicit essentia
 sine falsitate alteri nequit; quare sicut divina voluntas in tem-
 pore ad extra res produceat in esse simpliciter, & actuali, ut sunt
 supra natura producibilis cum seculis, vel illis predictis,
 que ex suis rationibus formalibus convenienter, ita intel-
 lassis divinus ab eterno res producit in eis cognito cum possi-
 bilitate annexa, ut pertinet natura rerum; atque ideo falsum
 est, esse possibile creaturam, quod dici solet esse essentia,
 esse omnino independentem Deo, ac proinde equalis necessi-
 tatis cum eo, ut contendebat Suarez, & sic etiam discutere de-
 beremus, si possibiliter logicam per puram negationem
 implicatio explicare, ut explicat Smisng, dicendo,
 quod res possibilis tales negationem haberet ex seipso forma-
 liter, ac simpliciter divini intellectus, quippe qui tanto sim-
 plio & perfectior est, quanto ex vi unius formalium actus
 & ratios sua entitate, & tendentia simili attingit causam,
 omnemque effectum ex ea possibilis; ergo nullum valet inflans
 nature assignari, in quo actus divini intellectus sit terminatus
 ad essentiam, & non ad res possibilis extra illam. Tum tan-
 dum quia si Pater ante Verbi productionem creaturas non co-
 gnoscit, ergo in Pater multiplicatur actus cognoscendi, nam ante Verbi produc-
 tionem uno actu cognoscit esse essentiam, & post personatum
 productionem alio actu cognoscit creaturas.

Res totum hoc argumentum recorqueri posse contrà Su-
 araz, & inde probari, Verbum etiam procedere ex notitia crea-
 turarum actualium, sicut ergo secundum ipsum divina perfe-
 ctionis, & simpliciter divini intellectus non derogat, quod pro
 ali nature instanti (quod Recentiores rationis appellant) con-
 pipiat cognoscere essentiam, & res futuras per eundem qui-
 dem actum est, sed diversum ratione secundum aliam tenden-
 tiam, & ita ratione dicit, Verbi productionem precedere crea-
 turas cognitas, ut futuras, cum vero fundamento in re, neque
 illa hinc sequitur actu multiplicatio, quia unus est actus,
 qui ordinat tendit in illa obiecta; ita quoque nos dicimus, ne
 derogate divinae perfectionis, & simpliciter divini intellectus,
 ut eundem penitus actum prius ratione, vel natura tendat in
 objectum primarium, quam in secundarium, sicut sub hoc
 continetur, sed etiam possibilia, quia hic est unus actus, ifque
 simplicissimus, quo divinus intellectus ordinat omnia intellegi, ordine se tenente, non quidem ex parte
 deus, sed ex parte objectorum, que calis sunt natura, ut objec-
 tum primarium sit prius de natura intelligibile, & inde se-
 condarium, ut docet Scotus quol. 1. art. 2. infra Q. & R. Itaque
 ex dictis n. 105, negatur assumptum, ad primam probatio-
 nem dico, quod licet esse essentiam, & creaturas possibilis
 sit talis necessaria connexionis, qualis non est cum ipsius ut fu-
 tuoris,

tris, quia ad infinitum perfectionem divini essentiae conseruitur necessarii possibilites creaturatum, & ad infinitum perfectionem divini cognitionis sequitur necessarii extensio eius, etiam ad creaturas possibles; haec tamen necessaria connexio, non inferat praesentiam, vel coextingentiam creaturatum possibilium in esse cognito ad productionem Verbi, & Spiritus Sancti, sed tantum necessariam consecutionem ad illas productiones, ut declaratum est ex Scoto quod. 8. S. & d. 39. X. Ad aliam probationem negatur, modum illum dicendi consentaneum esse divinae pfectio[n]i, quippe quod enim Deus ordinatus intelligat sicutur modus illius auctoritatis differentiam primaria, & secundarii obiecti, facitque Deum inordinatum & promiscuum omnium intelligentem; neque noster dicendi modus derogat simpliciter divini actus, cui sufficit ut non multiplicetur actus, sed omnino maneat unus, & idem est sua perfectione tendens in omnia scibilia, tam primaria, quam secundaria, & utrum connaturalem ordinem. Ut Doctor docet i.d. 2. q. 1. lit. L. & c. 3. d. 1. q. 2. infra M. Ad ultimam probationem negandum est multiplicari actus, aliquo argumentum concludetur, creaturas etiam, ut futuras cognoscit debet ante perfacionem productionem, sed semper est unus, & idem est sua perfectione infinita omnia obiecta attingit, sed ordinatus, primo primarium, & inde secundarium, & hie ordine attingens non stat, p[ro]p[ter]e ad se penes ipsa obiecta, ut docet Doctor quod. 14. Q.

Dices, possibile est, duo obiecta, que inter se habent ordinem prioris, & posterioris, simul cognoscit, licet non ut simili & sic de factu Deus intelligat causam, & effectum simul, licet non ut simili, ergo obiectum primarium, & secundarium, quamvis secundum se servent ordinem prioris, & posterioris, non tamen, ut substantia alicui divini intellectus, simul omnia intelliguntur. Respondeo, hanc quoque instantiam retorqueri posse in futura; quod simul à Deo cognoscatur cum possibilibus, ita que negatur alius, si illa obiecta inter se fertur ordinem prioris, & posterioris in ratione cognoscibilis, ita scilicet ut prius sit ratio cognoscendi posterius, velut medium cognitionis, & ita se habent in proprio obiectum primarium, & secundarium, nam essentia non movere divinum intellectum ad cognitionem creaturatum, nisi ut actu cognoscit, exemplum v[er]o allatum de causa, & effectu, & aliis relativis non est ad prop[ter]eum, quia inter se talem ordinem non servant in intellectu divino, quia ibi causa non est ratio cognoscendi effectum, sed essentia est ratio cognoscendi effectum, sed essentia est ratio cognoscendi utrumque. Dices, licet divina essentia sit ratio cognoscendi creaturas, tamen non sequitur, actu divini intellectus prius natura debere tendere in instantiam, quam in creaturas, sed tantum debere cognoscere, hoc est rationem illius; sic subiectum est ratio cognoscendi passionem, & tamen Deus non prius intelligit subiectum, quam passionem, sed simul utrumque. Respondeo negando alius, quando enim unum obiectum est ratio intelligenti aliud, ut prius cognitum necessario conceperit, debemus cum fundamento in re, intellectum prius illud attingere, quam sit, quia cognitionis istius deus in ipso concipiatur ad creaturas, aut existentes, aut etiam possibilis, nisi in secundo naturae instanti post processiones divinum personatum; Dices, creaturae possibles, vel sunt ipsa essentia Dei, vel sunt in ipsa ab eterno; ergo si Verbum procedit ex cognitione essentiae, procedit consequenter ex cognitione creaturatum possibilium. Respondeo, instantiam non esse ad rem, quia quarto praesens est de creaturis possibilibus secundum proprias rationes formales ab essentia distinctas. Dices, essentiam divinam representante creaturas possibilis secundum proprias rationes formales, est realis perfectio in essentia Dei; ergo representat ea pro omni signo. Negatur alius, ut dicitur ex dicitis numero 122, esse representativam creaturatum seu habere in eis representantem est utriusque perfectio multipliciter, & hoc convenit essentiae pro omni signo; non autem actu eas representare; quod si urgeat etiam actualem representationem creaturatum dicere perfectio multipliciter, & formaliter, & fundamentaliter, conceditur, formaliter, & terminative, negatur, ut constat de representatione futurorum; prædicta autem perfectio realis non deficerit, deficientibus creaturis, quia neque ad illas involuit ordinem realem, nec dependentiam ab illis, nec connexionem equalis necessitatibus, sed tantum per necessariam sequelam ex plenitudine perfectionis.

Polemò urgent ut res unam inter, quid si Verbum procedit ex cognitione perfecta, & comprehensiva essentiae cum suis perfectibus, procedat etiam ex comprehensione cognitione omnipotentis, quae est maxima, & intrinseca Dei perfectio; at neque comprehendit omnipotens sine perfecta attingentia obiecti eius, quod est ens possibile; igitur neque comprehendit Deitas, non comprehendens creaturam possibilibus; maior potest, cum omnipotens sit præcipuum Dei attributum; probatur minor, nam cognitionis potentia, si perfecta sit, & præferunt comprehendens, necessario debet attingere obiectum, quia ne necessitatem eorum connexionem, non potest cognitionis ad unam primam.

Quæst. II. Ex quorum cognitione Verbum, &c. Art. VII.

475

rid, & perfecte terminari, quia transirent ad aliud; Nec valet dicere, inquit Suarez, hoc verificari de potentia creata, quia dicit transcendentalis ordinem ad objectum, à quo speciem sortitur, quod de divina potentia dici non potest; non enim communiter definitur; *Origo viventis à vivente principio vnde coniuncto in similitudinem nature*, quae tota definitio etiā processus spiritus sancti convenire videatur, hinc enim est habitus potentia ad objectum, in Deo potest efficiere eminentias continentia effectuum in potentia, & essentialis dependentia creaturatum possibilium à creatrice essentia; Unde hoc argumentum ex comprehensione deductum putant, magis urgere de possibilibus, quam de futuris, quia res cadunt, sub objecto divinae omnipotencie, ut possibilis sunt, non ut futura.

Respondeo, ad hoc argumentum stolidi constare ex dictis n[on] 24. & 25. ubi conclusum est ex Scoto 1. d. 39. X. & d. 41. & omnipotens, ut est divinum attributum, & realis, ac intrinseca Dei perfectio simpliciter dicere aliquid ab illo, in illo ordine reali ad creaturas, ut etiam docet Vasquez disp. 104. ex communi Theologorum, ac proxime posse à Deo distinctor, & perfecte comprehendendi sine esse possibili, quod per eundem actum attingatur per modum relativi, & eadem perfectio aboluta maneat in Deo, etiam deficientibus creaturis possibilibus, quia neque pendent ab illis, neque cum eis aquilam habet necessitatem, etiam non concipiendi modo pro hoc ita concipiatur semper eum ordine rationis adens posibile, tanquam ad objectum; Et cum re fidei evidenter demonstrari posse existimat, non quod re fidei evidenter demonstrari posse existimat, sed quod utile putavimus, rerum fidelium, quas ut certas supponunt, aliquam investigare rationem, ut quantum fieri potest, supposita fidei doctrina, parati sumus cuicunque patienti redire rationem, ut ajetur Apollonius, præfertim quando necessariam, etiā hæreticos responderem, neque hoc est curiositas, sed religio, & accessio merito fidei; Et quidem aliqui eorum minus sufficiunt assignant pro rigore Scholastico, vel omnium, sub terminis obscurioribus tradiderunt, vel si claris, rationem inter potentiam Dei, & ens possibile posse aliunde provenire, quam ex ordine transcendentali omnipotenti ad illud, nempe ex essentiali dependencia creaturatum possibilium à creatrice essentia, jam dictum est supra no. 106. & 129, necessariam conexione, ex tali dependencia orientem non inferre praesentiam, vel coextingentiam creaturatum possibilium in esse cognito ad productionem divinum personatum, sed tanquam necessariam conexione in illarum ad ab solutam perfectionem, quam dicit omnipotens; Quod si urges, omnipotentiam concepti non posse sine connexionem cum ente possibili, atque ideo inde inferti necessariam coextingentiam antis possibilis, qualis est connexionis reperiatur inter correlativa, quorum unum necessarii coextigunt aliud, Jam dictum est n. 93, hoc tandem conclude de omnipotencia formaliter sumptu actuarum fidelium, vel terminis respectum creature possibilium, & de mutua denominatione relativa, quam secum fert necessitate relativum similes, non autem probat de omnipotencia, fundamentaliter sumptu, nam hoc fons illius non sunt necesse, sed connexio equali necessitate hinc inde, quia est connexionis, se primò diversa, & se ipsi differre, ei adscribunt, quod existimat per processiones illas ita ipsi formaliter distinguuntur, ut non sit alia ratio quadruplici distinctionis earum, juxta placitum eorum Patrum, qui dicebant, hanc rationem esse inexplicabilem; Nam oppositum omnino deducitur ex locis infra citandum, cum eius sententiam declarabimus, ino & ex illa eadem questione in resolutione querunt, s. ad questionem respondere, ubi resolvit, processiones illas principiatively distinguuntur a suis principiis, intellectu feliciter, & voluntate, formaliter vero se ipsum primo, seu se totis, & immediata in fr. 5. ad argumentum, solvendo primum principale inquit, precise igitur dicunt illa generatione naturalis, quia illa habitudine inter producens & producendum est naturalis, & naturalis hujus habitudinis est ex parte naturalitatis ipsius producentis, quia producit principio naturalitatem inclinando ad agendum, & hoc modo non spicit Pater; Neque obstat, quod Doctor in ea quest. s. alter ponitur opinionem refutare Hentici quod. s. quest. 9. afferentes, processiones definivis in distinctione penes principia, non enim ex hoc capite Hemicum ibi reficit, sed ex eo, quod hanc adducat distinctionem attendi penes principia tantum secundum rationes distinctas ostendens efficaciter ut ha processiones tenet per ea principia distinguuntur, dicitur, necessariam esse distinctionem ex natura rei inter principia illarum, quod fusus ibi probat, ut etiam inferiori s. alia est opinio; Per hoc autem quod dixit, processiones se ipsum formaliter distinguunt, plane significare noluit, nullam aliam hujus distinctionem querendam esse rationem, ut intellexerunt, ut Vasquez, sed pro hoc aliud non voluit, quam processiones non constitui per aliquid, in quo convenienter conceptu adquaque præcio, & per aliquid in quo differant, quia sunt ultimo contingua, & distinctiva, de quibus univeraliter id aliter Doctor, tam in creatis, quam in divinis, & aliis quoniam locis, quod etiam ibi declarata exemplo differentiatione specificarum, que sunt seipsis primo distincte formaliter, quia non differunt per alias differentias, ab eo tamen sunt distincte effectivè, a quo habent esse effectivè, & constat ergo toto Corlo, ut ajunt, hallucinatos esse Recentiores in referenda Scotti sententia in hac materia, ut adhuc magis patet, art. 2. in declaranda ejus sententia.

QUESTIO TERTIA.

Cum processio spiritus sancti non sit generatio, nec spiritus sanctus filius,

Quæsto haec unum supponit, & alterum querit; supponit, spiritum sanctum non esse filium, nec eis processione dici posse generationem; & hujus rationem querit, & postulat; Et quidem, quod quartio supponit, est de fide, que docet, spiritum sanctum non generari, & solam secundum personam dicimur filium in divinis, 16. 2. & 2. Gloriam quam unigenitum patre, &c. ut filium unigenitum daret, & in symb. apost. Et in Iesu Christum filium eius unicum, & symb. Nicano; Et in unum Dominum Iesum Christum filium eius unigenitum; Econtra vero de spiritu sancto dicitur Concil. Tolet. 11. in Confess. fid. spiritus sanctus non est genitus, & Athanas. in

AR.